

Věc:

Oponentura diplomové práce na téma „ **Zbyněk Hřivnáč a interiérový design padesátých až sedmdesátých let minulého století**“

Autor diplomové práce:

Adam Štěch

Předně, než se budu vyjadřovat k samotné diplomové práci, dovoluji mi, abych se krátce zmínil o osobní zkušenosti s oběma protagonisty, kterých se tato oponentská zpráva bude týkat.

Adama Štěcha znám několik let a zaujatě sleduji jeho publikační činnost na poli popularizace designu – životního stylu. Dle mého názoru je jedním z mála zaujatých a fundovaných odborníků, který svou profesi nejen dělá, ale doslova jí žije. Jinak si neumím vysvětlit zapálení, které je patrné z jeho článků v periodících Art and Antiques, nebo Dolce Vita. Jeho příspěvky patří k tomu nejlepšímu, čeho se v těchto časopisech můžete „DOČÍST“. Slovo „dočíst“ zdůrazňuji, neboť přes koncepční vizuálnost obou časopisů, která mi s ohledem na zaměření pro širší obecnost v dnešní době přijde adekvátní, jsou Adamovy články prodchnuty linkou souvislostí dějových, časových a teritoriálních a neomezují se na zužující, často pouze schematizující popis viděného na fotografii. Podstatnou součástí jeho práce je člověk, ať už jako tvůrce- designér, nebo uživatel – sběratel/žijící v daném prostředí. Samostatnou kapitolou by byly jeho články na okolowebu.

Jestli jsem se na začátku zmiňoval o dvou protagonistech, tím druhým je samozřejmě interiérový architekt Zbyněk Hřivnáč. Jeho postava mi byla do nedávna velkou neznámou. Jakoby se pohyboval ve stínu mnohem slavnějších jmen z obce architektů (Karel Filsak, Jan Šrámek, Jan Bočan) , kteří na sebe svou koncepcí stavby přebral veškerá autorství a tím anonymizovaly spoluúčast dalších významných osobností. Toto má za následek vnímání architekta, jako univerzální autority zodpovědné jak za celek, tak za detaily. Zjednodušeně bylo převzato obecným povědomím o vídeňských architektech přelomu 19.-20. Století (Otto Wagner nebo Josef Hoffmann), kteří řešili celý objekt jako tzv.“ gesamtkunstwerk“, tedy jako scelené umělecké dílo jednoho autora.

Jsem rád, že se právě u této práce podařilo najít takovou tvůrčí osobnost, jakou je mezi jinými i Zbyněk Hřivnáč. Do jisté míry znovuoživení tohoto autora má z mého pohledu i zásadní význam v tom, v jaké situaci se dnes nachází mnoho realizací tohoto autora z let před rokem 1989. Jistá apatie a neschopnost kritického odstupu veřejnosti vedla k roztržštění, nebo likvidaci původních interiérů. Jasným dokladem destrukce bylo letošní zničení Interiérů hotelu Praha, kterou autor textu zmiňuje.

Tato aféra se mě dotkla osobně, neboť jsem byl na počátku června osloven, jako potenciální zájemce na možnost odkupu části inventáře hotelu Praha, navrženého Zbyňkem Hřivnáčem. Nabídku jsem využil, ale zároveň jsem si uvědomil, jaký kontext jednotlivé kusy nábytku ztrácejí tím, že jsou vytrženy z jasně koncipovaného interiéru, který s jejich robustností /velikostí korespondoval. Ztráta

identity je bohužel nenahraditelná a je velká škoda, že se tak děje právě v dnešní době. Tyto stavby dnes nazýváme „pomníky minulosti“, bez toho aniž bychom byly schopni objektivně posoudit jejich hodnotu a reinterpretovat doposud zakořeněný názor podhodnocující jejich význam.

Oponentura:

Do rukou se mi dostala fundovaná práce diplomanta oboru dějin umění Adama Štěcha, která po všech stránkách vykazuje hodnotu odpovídající rozsahu diplomové práce. Adam Štěch si pro svou práci vybral dosud žijícího autora, který většinu svého produktivního života věnoval práci na významných architektonických dílech, ohraničených obdobím mezi 50.-80. léty 20. století. Práce je svou měrou obsáhlá a jasně členěná do tvůrčích období -kapitol. Ta jsou ohraničena etapami, ve kterých se Zbyněk Hřivnáč podílí jako spoluautor na tvorbě interiérů jednotlivých budov, reprezentujících oficiální postoj k soudobé architektuře. Tvůrčí začátky se datují od poloviny 50. let, kdy se Hřivnáč podílí na významném projektu hotelu Internacionál v Praze-Dejvicích. Z celého projektu, stejně jako u ostatních staveb vznikajících v tomto období je patrný příklon k celospolečensky přijímanému socialistickému realizmu. Naopak jednou z jeho posledních staveb, která je svým rozsahem a důležitostí nejvýznamnější je reprezentativní hotel Praha. Vybudovaný v období normalizace vrcholící na počátku 80. let. Autor diplomové práce mapuje tvůrčí linii architekta ovlivněnou vlivy tehdejšího politicko-hospodářského stavu země. Zároveň jej charakterizuje jako významnou tvůrčí osobnost, působící ve stínu jeho slavných vrstevníků. Důležitou stránkou diplomové práce Adama Štěcha je konfrontace jednotlivých prací Z. Hřivnáče – především sedacího stolního nábytku s tehdejší světovým designem a jeho představiteli. Vytváří tak ucelenější obraz o informovanosti výtvarníků pracujících na stavbách tvořících “ výkladní skříň “ tehdejšího režimu. Do jaké míry se jednalo o tvarové citace čerpané z dobového zahraničního tisku, či o jasné myšlenkové propojení, by byla další samostatná kapitola. Nicméně tyto obrazové glosy, kterými se autor diplomové práce snažil konfrontačně doplnit obrazovou dokumentaci Hřivnáčových realizací svědčí o maximální snaze se s okolním světem vyrovnat.

Práci Adama Štěcha bych neváhal nazvat objevnou, neboť se mu podařilo zpracovat další významnou osobnost na poli designu – bytové architektury – dekorativismu. Jako by Adam Štěch dopsal pod všem dobře známé fotografie jednotlivých významných interiérů staveb, hotelů, velvyslanectví, podniků etc. chybějící popisky. Dnes se jen můžeme domnívat, zda za to mohla skutečnost, že nebyl Hřivnáč ve straně, nebo pouhý fakt, že architektura ve které byly realizace jeho návrhů umístěny byla natolik významná, že zastínila dílčí zásluhy. Faktem však zůstává, že jeho jméno je vedle významných architektů Bočana, Filsaka, nebo Šrámka, osobou v dnešní době stále neznámou. O to významnější je hodnota této práce pro badatele a milovníky designu. Pokud vznikaly jedinečné kusy nábytku v době mezi 50-90. lety, pak to nebyla individualizace ve stylu první republiky, kdy byl objednavatelem konkrétní člověk, nebo stát, ale naopak to byly reprezentativní oficiální stavby. Zadávané přímo na popud vládnoucí strany. Tedy na politickou objednávku. Na těchto realizacích se výrazně méně šetřilo. V interiéru a na konstrukci nábytku byla často používána cizokrajná, nebo tvrdá dřeva. Potahy nábytku často tvořila kůže. Způsob, jakým probíhala výroba popisuje autor

diplomové práce velmi pregnantně v kapitole nazvané „navrhování pro sériovou výrobu“. Kdy osvětluje tehdejší rozdílný přístup k realizaci návrhů na objednávku pro konkrétní budovy. V těchto případech se uplatňovala malokusová série a zadavatelem byla přímo vláda. Naopak přístup tvůrce při navrhování pro výrobu sériovou, která se často děla ve stejných podnicích o několik bloků dále, byl výrazně komplikovanější.

Na výše uvedené kapitole jsem chtěl demonstrovat vrstevnatost s jakou Adam Štěch popisuje jednotlivá období Hřivnáčovy spolupráce s kolegy, konkrétní zadání, včetně poutavého popisu jednotlivých realizací.

Závěrem bych podotkl, že způsobem, jakým autor pojal prezentaci osoby a díla Zbyňka Hřivnáče nastavil vysokou laťku pro budoucí kolegy. Zvláště pro ty, kteří se zhostí podobného a nelehkého úkolu osvětlit některého z dalších tvůrců normalizačního období. V práci bych vyzdvihl snahu o ukotvení a provázanost osobnosti Z.Hřivnáče s jeho profesními kolegy. Vystižení jeho tvůrčího přínosu, jak obecně, tak v jednotlivých kapitolách a realizacích v nich obsažených.

Nedílnou součástí je poznámkový aparát Adama Štěcha, který je čerpá z dobového tisku a archivu Zbyňka Hřivnáče.

V systému rozvrstvení diplomové práce do několika kapitol se autor pochopitelně nevyhne často několikanásobné rekapitulaci již dříve zmíněných faktů. Takováto koncepce však umožňuje vyjmout každou jednotlivou kapitolu a použít ji jako samostatně fungující článek bez potřeby dalších podpor.

Práci celkově hodnotím jako výbornou a nemám k ní zásadních výhrad. Tedy navrhuji stupeň A!

Oponent:

MgA.Jan Jaroš

Jsem profesí designér a v současnosti vedle vlastního COHN studia působím jako odborný asistent v ateliéru průmyslového designu na ČVUT FA v Praze. Každoročně pořádám aukce designu 20.století v rámci Designbloku. Jsem sběratelem Českého poválečného skla a designu 20.století ve všech jeho podobách.

